

йоги. Ці вправи не є складними або важкими у виконанні. Кожен студент виконуючи те чи інше завдання одразу відчуває на собі позитивний вплив на організм та бачить результат при систематичних заняттях вправами. Наприкінці семестру та року студенти виконують комплекс контрольних вправ з професійно-прикладної фізичної підготовки, що є важливим показником засвоєння матеріалу.

І.І. Ков'ях, ст. викл. (ХДУХТ, Харків)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ TRANSLATION MEMORY ПЕРЕКЛАДАЧАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Коли мова заходить про автоматизацію роботи перекладача, відразу згадуються системи машинного перекладу й комп'ютерні словники. А от про технологію Translation Memory в Україні знає не достатньо велика кількість практичних перекладачів, хоча вона не менш корисна. З найдавніших часів існувало дві форми перекладу: усний і письмовий. Із часом усний переклад, на відміну від письмового, не перетерпів істотних змін.

Поява комп'ютера з'явилася проривом у перекладацькій діяльності. Текстовий редактор, електронний словник, можливість зберігати всі необхідні документи в пам'яті комп'ютера допомогли значно прискорити процес перекладу й поліпшити його якість. Але розвиток програмного забезпечення не стояв на місці - з'являються технології й інструменти зовсім нового рівня.

Сучасна специфіка письмового перекладу полягає в необхідності перекладу більших обсягів найчастіше повторюваних технічних або бізнес-документів. Технічний переклад взагалі вимагає строгості стилю й канонічності форм, та й хто стане думати про творчість, коли потрібно перевести сотні або тисячі сторінок технічної документації в рекордно короткий термін. У документах постійно повторюються типові обороти, і якщо перекладачі змушені вручну переводити раз за разом те саме, те це значно знижує швидкість їх роботи, а як наслідок, і прибуток компанії

Продуктивність і якість роботи перекладача залежать від його особистого досвіду й здатності постійно вчитися на досвіді й знаннях інших людей. Що таке власний досвід у перекладі? Це пам'ять перекладача до якої він щораз звертається, щоб згадати, чи зустрічався він з тим або іншим словом, фразою або пропозицією, і як воно було переведено їм востаннє.

Одним з нових інструментів перекладача стала технологія Translation Memory (TM) – база даних, де зберігаються виконані переклади, іноді її називають ще “пам'ять перекладів”. Translation Memory часто плутають із машинним перекладом (Machine Translation). Використання технології TM підвищує швидкість перекладу за рахунок зменшення обсягу механічної роботи. Однак TM не виконує переклад за перекладача, але значно полегшує його роботу. Принцип роботи технології TM досить простий – у процесі перекладу пари “вихідний текст – кінцевий (переведений) текст” накопичуються в базі (або базах) даних і потім використовуються для перекладу нових документів. Для полегшення обробки інформації й порівняння різних документів система Translation Memory розбиває весь текст на окремі шматочки, які називаються сегментами. Такими сегментами найчастіше є речення. При перекладі нового тексту система порівнює всі сегменти тексту із уже наявними в базі. Якщо системі вдається знайти повністю або частково співпадаючий сегмент, то його переклад відображається із вказівкою збігу у відсотках. Слова й фрази, які відрізняються від збереженого тексту, підсвічуються. Це свого роду “підказки”, у деякій мірі полегшуючі працю перекладача, що й скорочують час, необхідний для редагування перекладу. Як правило, задається поріг збігів на рівні не нижче 75%. При меншому відсотку збігу занадто зростають витрати на редагування тексту, і цей сегмент швидше перевести вручну. Виходить, що при роботі з TM перекладачеві залишається перекласти тільки нові сегменти й відредагувати частково співпадаючі. TM – постійно зростаюча база (або бази, якщо переклад виконується по різних тематиках) даних, яка “пам'ятає” усі виконані переклади. Дана технологія допомагає помітно скоротити витрату часу на переклад технічної документації за рахунок використання повторюваних фрагментів тексту. Крім зниження трудомісткості перекладу, TM дозволяє витримати єдність термінології й стилю в усій документації, а також скоротити витрати на наступну верстку готових документів.

Вигоди, які надає технологія TM користувачам. По-перше, це підвищення продуктивності праці перекладача. Нескладно помітити, що підстановка навіть на 80% співпадаючих сегментів з бази перекладів, може скоротити час роботи над перекладом на 50...60%. Як показує практика, правити вже готовий переклад набагато швидше, чим перекладати заново “з нуля”. По-друге, це економія коштів, як прямий наслідок економії часу. По-третє, це єдність термінології стилю при наявності бази перекладів по тематиці перекладного документа. Це особливо важливо при перекладі вузькоспеціальної документації.

Помітимо, що існує також можливість інтеграції систем TM із системами машинного перекладу, що дає додаткові переваги в роботі з більшими потоками документації. Користувач може витягати термінологію для наступної роботи з нею, складати власні користувацькі словники, підключати додаткові словники й, нарешті, переклад сегментів, що не збігаються із уже наявними в базі перекладів TM буде здійснюватися автоматично.